

Kultūra–menas

Akmenskaldžio duona – ne kožnam

Gintaras LAZDIJA

Akmenskaldzystė – tradicinis amatas, katruoj kraštiecis Vydas Bučys užsijima daugiau kap dešimtmečį. Iš pradžių amatas buvis hobiu, vėliau peraugo in verslų. Pats išmokis šito amato iš jo puoselėtojo Kauni, žinių pasisėmis iš kitų kolegų, V. Bučys amato pagrindų jir subtilybių dabar mokina jir kitus. „Vožniausia, kad tas, katris nori darbuot su akmeniu, turēt pakankamai kantrybės“, – sako Vydas Bučys. Pokalbis su juoj.

– Pirmiausia, sakykit, ar sekas Jus vadzyc akmenskaldzystės amato puoselėtoju?

– Puoselėtoju savis tikrai nevadzytau, gal labiau ciktu amato perėmėjas.

– Kadu žengēt pirmus žyngsnius jin akmenskaldzysti?

– Pirmieji žyngsniai ton pu-sėn padaryci prieš daugiau nei dešimtmečį. Buvo tokis čėsas, kadu išajis pensijon pritrūkau darbo. Tep mano gyvenimi rados akmenskaldzystė.

– Gal šitų amatų paragino pasrinke draugės jistorija?

– Ne, mano draugėn šitu amatu užsijėmusių žmonių nebuvo. Aš pyrmas pasukau šituoju keliu jir savo pasrinkimo nesgailiu – darbas, katrį darau, yra mielas šyrdziai. Prauda, sūnus Antanas darbuja jir mokinas šito amato. Gal bus perėmėjas.

– Akmuoj akmeniu nelygus. Tai jir jų panaudojimo galimybės jir tinkamumas skirias?

– Tep. Daugelis painioja, kad jis marmuro cik pamynklai daromi. Ale marmuras jyra nepamainomas vidaus apdailai. Tankiausia sienos, laiptai, grindzys būna marmurinės gražausiuose pastatuosa. Lauko darbam gerausia cinka granitas. Lietuvon vyrauna tendencija, kad dažniausia akmuoj naudojamas kapuosa – paminklam pagamyc.

– Kodėl vyrauja tokios tradicijos?

– Teisingiausia būt pasakyc, kad cik akmenų panaudojimo jinvairumų, cik kūrybiškumų šitan daiktan apriboja kaina. Tenka bendradarbiauc su Švedijos žimoni, dirbanciu šitų darbų, tai rezultatai labai skiras. Kapam skirtų darbų kiekis sudaro cik 15 proc., o visa kita – aikštės, šaligatviai. Akmenio panaudojimų, žinoma, lemia jir tradicijos bei pacys ištekliai. Poznanėn (Lenkija) nerasiť senamiescin nei vienos trinkelės, jis viso Lenkijon, ypač pietinēn jos dalin, yra gausu akmenų, o jir tradicijos ten jau susiforma-

vė. Tuoj čėsu Lietuvon jų trūksta.

– Jei pinigai neribot, tai šitu čėsu raikalyngų išteklų gauc būt nesunku, net jei jų Lietuvon nėra?

– Iš tikro šitu čėsu pasaulis pasdarē toks mažukas, kad, esant raikalui, nēr jokių bėdų išteklų atsivežē cik iš Brazilijos, Indijos, Skandinavijos, Rusijos.

– Net jir lauko akmuoj, in katrį sekas numoc ranku, ingauna neintikėtinų kainų, kap cik jo priraikia. Prauda?

– Rodos, kad tas lauko akmuoj nieko nekaštuoja. Tačiau šiandie jau pradeda kaštuo. Anksciau žmogu būdavo rūpescis, kur tuos akmenis padėc, o dabar, jei norėsi pajimt – raikia pirkt. Vadzinas, akmuoj jau pradeda kaštuo. Toliau akmenio gabenimo jislaidos dar padidina akmenio kainų. An galo raikia jir puikaus maistro, katris teisyngai akmenį suskaldzytų. Juk akmenį galima suskaldyc gražai jir sekas tiesiog sudauzyc.

– Sekas sakyc, kad lauko akmenio apdirbimas ne kožnam, o tam raikalyngi specialūs igūdžiai?

– Viskas priklausu nuog akmenio – vienas puikiai skils, o su kitu nepratus ranka nieko gero nepadaris. Lauko akmenį mumiem pjaustyť jir apdyrbt yra tikra loterija: iš dešimties akmenų gali nebūt nē biskutuko medžiagos, tinkamos darbu. Tep nucinka dėl to, jog Lietuvos klimatas akmenį paveikia tep, kad jis suaižėja. Riedulių panaudojimo galimybių iš cikro netrūksta. Ypač nagingų žmonių rankosa arba liaudzies maistrų darbuosa akmuoj ingauna cik formų, cik verti.

– Važinėjanc po Lietuvų tenka paragēc, kad akmenio lietuvio namuosa netrūksta. Va židziny ar kelias jin namus grįstas ne trinkelēm, o akmenais, kici jir tvoras ar šulnius akmeninius stato. Kap vercinat tokius darbo rezultatus?

Akmenskaldzystė – tradicinis amatas, katruoj kraštiecis Vydas Bučys užsijima daugiau kap dešimtmečį. Iš pradžių amatas buvis hobiu, vėliau peraugo in verslų. Pats išmokis šito amato iš jo puoselėtojo Kauni, žinių pasisėmis iš kitų kolegų, V. Bučys amato pagrindų jir subtilybių dabar mokina jir kitus. „Vožniausia, kad tas, katris nori darbuot su akmeniu, turēt pakankamai kantrybės“, – sako Vydas Bučys. (Asmeninio archyvo nuotr.)

– Cik teigiamai. Žinoma, jei pažūrėsim istorijon, tradicijon, tai turbūt lietuviam labiau tikt molinis pecius. Visgi jei žmogus pats pasdaro, tai sveikintina jir gražu. Ale, akcentuoju, jei žmogus tų pats daro. Lietuvon gerai šitų darbų atliekancius maistrus sekas suskaičiuot ant pirštų.

– Darbu prieg akmenų susrast darbinykų sunku? Šitų darbų išmanančių maistrų Lietuvon trūksta?

– Tep, maistrų trūkumas yra. Kap samdau darbuotojus, aš nigdi nežūriu in jų propesijų. Svarbu, kad būt kantrus jir šėyras. Dziaugiuos, kad Karolis, atvažuojancis jis Veisiejų, per kelis mėnasiaus jau neblogai dyrba savon sritin – pjausto akmenį. Jis akvatnas, neraikia du rozus kartoc – graitu insimena. Kitas, daugiau kap metus darbuojancis Tomas, šlipuoja. Su noru darbuja jir puikiai invaldis šlipavimų. Kap kici in savo darbų žūro atmescinai – jieį atsakyngai. Būtent tokio

požūrio trūksta.

– Tai gal trūksta tų, kas galēt paruošē cinkamus žmones šito amato plėtojimu?

– Aš negirdžėjau, jog Lietuvon būt ruošami šito darbo specialistai. Dėl to visus darbuotojus apmokau pats. Tuoj čėsu kitosa šalyse, kur amatas turi dzidesnes tradicijas (Švedijon, Lenkijon), yra jir mokymo programų.

– Kur pats semiatės idėjų, sužinot ape savo sricies naujoves?

– Vyksta gerosios patirties sklaida terpu vietos akmenskaldzių, ale naudingiausios šitoy vietoj yra tarptaucinės parodos. Josa ne cik dažinai ape naujoves, ale jir ciesiogiai su jom suspažiseci, ragi kolegų darbo rezultatus, su jais diskutuoji.

– Jūs užsijimat, galima sakyti „stambiuoju“ akmenskaldzysti, o kap su „smulkiuoju“?

– Tokios pavyzdzys galēt būt

vienas Lenkijos miestelis, kur gal 50 proc. gyventojų tuoj užsijima. Daro akmenines vazas, turėklus – tekina jis akmenio. Jieį gerai išvytį ne cik darbų, ale jir savo darbų realizacijų.

– Jūs darbuojat daugiausia su paminklais, paminkliniais akmenim. Ar Lietuvon yra paklausa kitosa sricysa, kad jir grindzinių grindzimo, kitų padabnų darbų?

– Paklausa yra, ale, kap rodo patircis, ji baigias ties kainu. Sudzēt 1 kvadarinį metrų trinkelį kaštuoja pigiau nei atpjaut akmenį. Vien atpjaut yra brangiau. Bet turbūt tai neturēt būt dzyvas. Galucinio darbo kainų lemia daug kas. Brangus yra akmenio apdirbimas, ba tam darbu skirtosa nočynosa yra deimantų, katrais jir apdzyrbamas akmuoj. Šitu čėsu, atsiradus dirbtiniam deimantam, nočynų kaina sumažēj.

– Turbūt jir paminkliniai akmenai Lietuvon (Nukelta į 13 psl.)

Akmenskaldžio duona – ne kiekvienam

(Atkelta iš 12 psl.)

populiariausi pacys paprasčiausi. Kap yra Švedijon?

– Kaina vietos gyventojam dažniausiai priklauso nuog pasirinkimo. Tuojčės Švedijon kaina nēr vožiausias daiktas. Įmonė, su katruoj bendradarbiaunu, paci paslieka sau stambius užsakymus jir objektus (ne paminklinius akmenis), o tuos, katruose reikia daug kruopštumo jir rankų darbo, siuncia mumiem. Tad jiem paminklo kaina cikrai išauga. Visgi jų tas neguždzina. Seka kalbėc jir ape Vokietijos rinkų. Ty paminklinių akmenų darbų kaina dzidesnė 8–9 rozus. O Lenkijon kalbėc ape kainų sunku – kap kas pigiau, kap kas brangiau.

– Ką galėtumėt pasakyt apie akmenio vertę?

– Vertė priguli nuog daug ko. Jų išgavimo būdas jir ciek, kiek jų yra pasaulin, kap langviai jie apdzirbami, kiek ilgamažai. Pavyzdziu, mynkštas akmuoj graičiausai apdzyrbamas, ale jis jir graičiausai yra. Kuoj akmenio tankis dzides-

nis, tuoj geriau, ba jis mažau vandens sugera. Kitas dalykas jo grožis. Gal raikėjo nuog to jir pradėc. Ba daugiau kap 50 proc. akmenio vertės sudaro jo estetinis grožis. Va kodėl tokio pacies sunkumo akmenai gali kaštuoc visiškai skyrtingai.

– Akmenskaldžio vardas vožnas?

– Mislinu, kad ne, gal ca skulptorių darbam turi raikšmės, o mūs darbi veikia kici dalykai. Kiek ragiu, gerausai veikia pats darbas (jo atlikimas, kokybė) jir rekomendacijos. Neraikia pamiršc jir mokėjimo bendrauc su klijentu. Dažnai reikia bendrauc su žmonem tuoj česu, kadu jiem emociškai yra sunku. Todėl mokėjimas jausc kitų žmogų jir tuoj paciu česu nenutylėt, o gebėt užduot nepatogius klausymus, iš pradžių gal trikdo, bet, kap rodo pacirtis, vėliau būna naudyngi – papuola išvengt nesuspracimų.

– Galit paminėc kelis išskircinius savo darbus?

– Norint daryc tokį darbų,

raikia tam skyrt daug česo, už darbų gaut pajamas, katros leist įmonei gyvuot ne vienu mėnais (mokesčiai, atlyginimai). To šitai dzienai nėra. Paprasciau darbus suskirscyt in paprastus jir sudėtyngus. Jišvis aš dėkynas žmonem, katriej man suteikia galimybi darbų padaryt, jie gali už jį sumokėt jir ciek aš, ciek jie esam patenkyti rezultatu.

– Esat žmogus, katras už savo darbų ne visadu gauna pinigų, bet galimybė prisidėt prie Lazdijų krašto gyvenimo Jus pradziugina?

– Man labai patinka, jog Veisiejų Šv. Jurgio jir Lazdijų Šv. Onos bažnyčios esančios krikščyklos krikščijami šito krašto vaikai. Krikščyklos buvo dovana bažnyčiom, parapijos bendruomenei. Jir dabar bendradarbiaudamas su Krosnos mokyklu padarau keletų darbų. Tep, toki darbai dziugina. Manau, kiekvienam vertėt kažku padaryc dėl kito be atlygio.

– Dėkavojam už pokalbį.

Vydas Bučys Lazdijų Šv. Onos ir Veisiejų Šv. Jurgio bažnyčiom padovanojis krikščyklos dziaugiasi, kad jose krikščijami krašto vaikai. Nuotraukon Lazdijų bažnyčion esanti krikščykla.

Kraštiečiai

IRKLAVIMO SUŽAVĖCI

Gintaras LAZDIJA

Lietuvon dar jau nieko nedzyvina dzidelis būrys krapšinio fanatikų jir žaidėjų – ciek profesjonalu, ciek mėgėjų. Dabar dėmesiu nesiskundzia plaukimo sportas, katrį išpopuliarino jauna plaukikė Rūta Meilutytė. Geras, o gal labiau cikų sakyc sėkmingas, pavyzdys inkvepia jir ragina jei ne siekt sportinių aukštumų vienon ar kiton sricin, tai jau nor būt fiziškai aktyviu. Va nuog jaunystės irklavimu sužavėci Alfredas Raščius jir Algimantas Pocevičius yrklų nepalaidzia jik šiolei. Irkluotojų kolekcijon – ne viena pergalė jir blizga ne vienas medalis. Paskuciniai – iš Pasaulio maistrų žaidzinių Torino 2013. Praveitų nedėlių grįžusius irkluotojus iš šito Italijos miesto Lietuvon lazdijieciai galėj sutikt jir miesto Nepriklausomybės aikštėn.

„Irklavimas – mano sporto šaka, hobis jir gyvenimo būdas“, – sako buvis profesjonalus sportinykas, Vilniaus maistrų irklavimo klubo „Žalgiris“ narys A. Raščius. Lazdijų krašti jis nēr ratas svecias. Prieg Snaigyno ažaro vyras, dar darbuodamas Kauni, insigijo sodzybę. Jon jir gyveno, ba Kaunas jam nepasdarė savu miestu. Šituoju česu jis su draugi gyvena Vylniun, ty jir treniruojas. Sezono česu atviruosa vandenio telkiniuosa soscinen jir Trakuosa. O žiemos česu – uždarosa patalposa. Treniruotės būna 2–3 dzienas per nedėlių po kelias adzinas. Nemažai dėmesio skirama ne cik irklavimu, ale jir piziniam pasruošimu. Pagal irkluotojų, sportuojancis žmogus – sveikas žmogus. „Kap katrų mano draugų jau nēr, o gal jei būt sportavį, nūnai jie būt cia“, – mislino A. Raščius, jiš šų metų Pasaulio maistrų žaidzinių parsivežis bronzų (keturvietė be vairininko).

Daugkarcinis Pasaulio ir tris rozus Europos čempionas A. Raščius paklaustas ape arcimiausius planus sakė, kad šiomet sezonas jau baigias. Beliko su-

dalyvauc Birštoni vykšiančion regaton, skirton A. Kikilui atmyc, bei tradiciškai sezono uždarymų žyminčion Danės regaton Klaipėdon.

Jom ruošias jir šiomet 70 metų jubiliejo laukiancis, jau 11 metų Lazdijų rajoni gyvenancis Algimantas Pocevičius. Jis rozu su kolegom iš Pasaulio maistrų žaidzinių Torino 2013 parsivežė aukšų (porinė keturvietė MIX). Regatų jir čempionatų prizinykas šitais metais savo kolekcijų pirmų rozų papylde aukso medaliu jir tuoj labai dziaugėsi. Daugiau nei 50 metų irklavimu adavis vyras sezono česu treniruojas Lazdijų krašti – Prapunto ažari (vienviete). Savo kap sportinyko karjerų pradėjis Klaipėdon, vėliau katrų česų gyvenis Kauni, dabar pasrinko gyvenimų Dzūkijon. Pasmainius gyvenamam daiktu, nesmaino cik irklavimas.

A. Raščius jir A. Pocevičius jyra puikūs pavyzdziai, jog sportuoc seka visų gyvenimų. Malonumas, katrų duoda sportas, cikrai nėra išmieruojamas medaliais ar apdovanojimais. Tų gali pasakyc kožnas sportu atsidadis žmogus.

A. Raščius (nuotr. kairėje) jir A. Pocevičius jiš Pasaulio maistrų žaidzinių Torino 2013 grįžo praveitų savaitį. In Lietuvų irkluotojai parsivežė atitinkamai bronzos jir aukso medalius.